

VAKBLAD VOOR PROJECT EN INTERIEUR IN NEDERLAND EN BELGIË

3

1

4

1

5

9

2

9

Thema: Kantoren / Ministerie van Financiën / adidas Reebok

Visie: Soda / Montessor College, Arnhem / HCO, Den Haag

Interview: Vincent van Duysen

Dossier: Sinterklaar / ISH

www.3i-online.nl

1 mei 2009

nr. 2 / pagina 20

Verschijnt tweemaandse

Duurzaamheid kent vele vormen

'Geldende competenties worden losgekoppeld. Status wordt niet meer ontleend aan materialistisch bezit.

We zijn ons massaal aan het herbezinnen. Als je alle ruis weghaalt, wat houd je dan over?' De frisse blik van Soda op het thema duurzaamheid. 'Materialen moeten bezielend verouderen.'

Cécile Dornseiffen • Fotografie: Rein van der Zee, Marije Kuiper (De Zwanenhof)

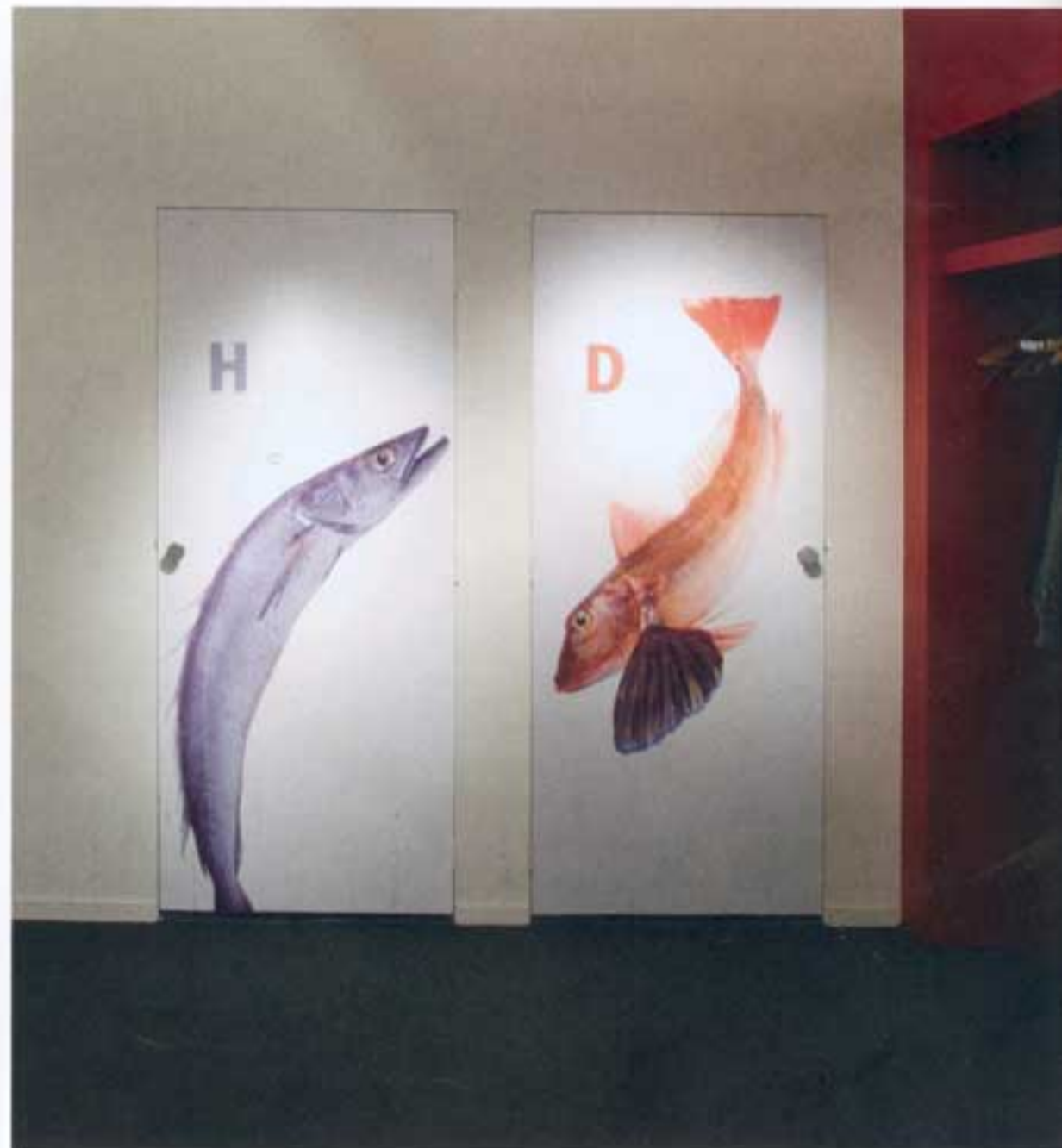
Jorrit Noyons en Ronald Buiel, samen Soda Interieurarchitectuur, hebben in amper acht jaar tijd al een heel veranderingstraject doorlopen. Soda volgt het pad van een zoektocht naar echtheid. De hype rond glamour interieurs ligt achter hen. Trends, voor zover die gaan over modieuze zaken, zijn niet langer aan ze besteed. En dat

komt niet door de recessie. "Ver daarvoor voelden we al een onbestemd ongenoegen. Zijn we al op zoek gegaan naar een ander soort invulling van inrichtingsvraagstukken. Overconsumptie roept uiteindelijk afkeer op."

Soda werd opgericht in 2000. Veel bekendheid kreeg het bureau

Kantoor TFC Trainings-Media, Velp

De Zwanenhof, Zenderen

Bezinningscentrum, 2008

Een voormalig rooms-katholiek retraitshuis moest een eigentijds bezinningscentrum worden. Aan Soda de vraag om een nieuw concept voor de grote zalen te ontwikkelen, los van een godsdienstige invalshoek. Kern van het low-budget plan is het openbreken van de oorspronkelijke structuurassen en het herstellen van de routing. In de grote zaal werd het linoleum vloerpatroon gedeeltelijk gereconstrueerd aan de hand van oude foto's en tegelvloeren. Het bakstenen gebouw in Nieuw-Amsterdamse stijl (1927) oogt zwaar en sober. Om deze sfeer te verzachten is gekozen voor een mix van stoelen uit de 40-er en 50-er jaren. Ze stralen dezelfde ambachtelijkheid uit, maar hebben een lichter materiaal- en vormgebruik. Hechting werd gevonden in de oude inboedel van de vroegere paters-Redemptoristen: kastjes, lampen, koffers en archiefphoto's.

met hun studieproject 'Living in a box' (2000-2004) waarin ze zochten naar de herdefiniëring van bestaande woonfuncties. Een van de prototypes, een multifunctionele Corian werkplek, werd in 2003 genomineerd voor de Nederlandse Designprijzen. In 2005 scheidten de wegen van de vier oprichters zich. Ronald Buïel en Jorrit Noyons gingen samen verder, onder dezelfde naam. "Soda staat voor helderheid. Voor iets fris, puurs en Hollands."

HECHTING

Sinds twee jaar zijn ze een nieuwe richting ingeslagen. Werkten ze eerst vooral voor particuliere opdrachtgevers, nu laat de orderportefeuille steeds meer projectinrichting zien. En dat bevalt goed, zegt Buïel. "Vooral omdat we de context steeds belangrijker zijn gaan vinden. Denk daarbij aan betekenisvolle architectuur die op een bepaalde manier is ingebed – naar plaats, identiteit, geschiedenis of cultuur."

Een mooi voorbeeld van die hechting is het ontwerp van de museumwinkel en het semi-permanente museumcafé van het Museum voor Moderne Kunst Arnhem (MMKA). Een neo-rococo gebouw met aangeplakte nieuwbouw uit diverse periodes. Door oorlogsschade en diverse restauraties in de tweede helft van de 20ste eeuw zijn veel van de beeldbepalende ornamenten verdwenen. Soda gebruikte de oude bouwtekeningen om de oorsprong, 'de geest van het gebouw' weer zichtbaar te maken. De contouren van de tekeningen zijn gebruikt als grafisch patroon op tafelbladen, glaspanelen en meubelfronten. "Door het opblazen van de tekening is de vorm amorf geworden."

Een tweede voorbeeld van meer plaatsgebonden ontwerpen is De Zwanenhof, een voormalig retraitshuis dat de meer hedendaagse functie van bezinningsoord heeft gekregen. Naast het herstellen van de architectonische structuren paste Soda hier voor het eerst ook een stilistische strategie toe. Oude inboedel, gebruiksvoorwerpen en foto's halen de sfeer van vroeger terug. Niet te verwarren met decoratie, waarschuwt Buïel. "Dit soort elementen gebruiken wij louter als functioneel ondersteunend middel. In dit geval de voor bezinning gewenste spirituele context." >>

Museum voor Moderne Kunst Arnhem

Museumwinkel en museumcafé, 2007, i.s.m. restauratiearchitect Kees Tak.

Door een routing via de nieuwbouwwleugels was het neo-rococo hoofdgebouw letterlijk op de achtergrond geraakt. Dankzij de verlegging van de Museumwinkel kon de oorspronkelijke hoofdingang weer in gebruik worden genomen. Afgeronde vormen en poedertinten verwijzen naar de decoratieve bouwstijl uit 1880. Vorm en positionering van de vaste meubelen bepaalt de nieuwe routing. Opgeblazen kopieën van de oude bouwtekeningen zijn gebruikt als 'hechting' en sieren tafelbladen, glazen wandafwerkingen, meubelfronten en ornamenten. In het Museumcafé, oorspronkelijk een tijdelijk paviljoen, hangt een wandvullende panoramafoto van Hester Oerlemans. De foto toont het uitzicht vanuit de beroemde Rijnsaal en legt zo een link met het hoofdgebouw en de omgeving.

RUIS

Anno 2009 bestrijkt hun aandachtsterrein het hele inrichtingstraject: van architectonisch concept tot en met de ontwikkeling van interieurelementen, waaronder meubels. Noyons is sterk in het conceptgedeelte, Buiel in projectmanagement en de techniek. "Hoewel zich dat steeds meer vermengt." Zeker nu ze zich hebben gevestigd in een voormalig ziekenhuis in Wolfheze en samen weer één ruimte delen. Ver van de stad, middenin de bossen. Een plek die aanvoelt als een retraiteoord. Passend bij hun handschrift. Sober en functioneel, zonder gezocht minimalistisch te zijn. Die stijl uit zich ook in hun detaillering. "Hoe minder, hoe beter",

vat Buiel bondig samen. "Detaillering in de vorm van plinten of voegstrips maskeert de overgang tussen materialen. Weinig of geen detaillering inbrengen is vaak meer werk, omdat je er technisch goed over moet nadenken. Dat geldt bijvoorbeeld voor objecten in Corian waarbij wij zaken als greepjes bij voorkeur laten uitfrezen. Maar evengoed voor staal of beton. Op deze manier proberen we altijd zoveel mogelijk ruis uit een ontwerp te halen."

DUURZAAMHEID

Eiken, noten, roestvrij staal, glad afgewerkt beton en Corian. Zonder uitzondering kwalitatief hoogwaardige materialen. Dat is niet

om chique te doen, maar een bewuste keuze voor visuele duurzaamheid. Een keuze voor materialen die op een bezielende manier kunnen verouderen. Wat overigens niet direct milieuvriendelijk hoeft te betekenen.

Noyons zet het begrip recht: "Als wij het hebben over duurzaamheid gaat het ons vooral om het bestaansrecht van zaken. Is er wel behoefte aan een object? Waarom weer iets produceren? Er worden elk jaar al zoveel overbodige collecties ontwikkeld. Glamour-design heeft overduidelijk z'n grenzen bereikt. Het boeit me niet. Wel de vraag: 'Wat doorstaat de tand des tijds?' En hoe ziet iets eruit over 5 tot 10 jaar?"

Buiel vult aan: "Elke keer weer maken we een afweging. Wat is werkelijk van waarde? Is dat ecologische duurzaamheid, visuele of wellicht emotionele duurzaamheid zoals in het geval van de parafernalia die we terugvonden in het retraitehuis? De uitkomst ligt niet bij voorbaat vast; soms verschuift het zwaartepunt."

TECHNIEK

Een recent project waarin de begrippen duurzaamheid én hechting samenkomen, is de verbouwing van een jaren '60 bungalow. Voor hen een heel nieuw soort opdracht omdat exterieur en interieur hier versmelten. Buiel: "De primaire keuzes qua bouwkundige

>>

Tandartsenpraktijk Zaandam, 2006. De slingerende wand brengt licht en dynamiek in de lange L-vormige ruimte.

Alysis Zorggroep

Oogpoli Velp, 2008

Een interieur voor entree, wachruimtes en gangen. Soda koppelde de begrippen 'zien', 'kijken' en 'wachten' tot kaders als veraf/dichtbij, stilstand/beweging en binnen/buiten. In de linoleumvloer werd een patroon aangebracht van een (oog)lens met brekingslijnen die richting geven aan de ruimte. In kijkkastjes wordt het thema oogbedrog uitgebeeld. Dragende kolommen in de wachruimte zijn omtimmerd met bamboe scheepsbanken. Grote foto-panorama's van Thomas Elshuis bieden een geënceneerde blik op buiten.

duurzaamheid worden hoofdzakelijk in het exterieur gemaakt. Denk aan zaken als lichtval, isolatie en type bouwmaterialen. Voor het interieur kun je nog focussen op functionaliteit, routing, klimaatcomfort en akoestiek. De daadwerkelijke inrichting is de finishing touch, een vorm van visuele duurzaamheid."

De bungalow was qua plattegrond en afbouw totaal ontworicht geraakt door diverse niet-stijlzuivere renovaties, waaronder kunststof kozijnen. SODA strippte het tot de bouwkundige kern – fundering, vloeren, dragende wanden – en projecteerde er een nieuwe huid omheen. Deels gedacht in houten jaloeziepanelen die motorisch kunnen draaien. De voortschrijdende techniek is ze ter wille. "In deze opdracht hebben we gekozen voor chemisch/thermisch verduurzaamd hout. Dit proces spreekt ons extra aan omdat we hiermee weer hechting kunnen geven aan de echt Hollandse locatie in de uiterwaarden. Dankzij deze nieuwe techniek kunnen we immers heel goed Europees vuren gebruiken in plaats van het discutabele tropische hardhout."

ZELFREFLECTIE

"Er gaat veel gebeuren. Dit is qua duurzaamheid een heel interessante en positieve tijd", oordeelt Noyons. "We gaan de eerste elek-

trische auto's meemaken; de windmolenparken in de Noordzee." Ze ziet de cultuuromslag zich branchebreed ontwikkelen. "Uit alle hoeken en gaten worden initiatieven gelanceerd, van energiezuinigheid tot de praktische uitwerking van de cradle-to-cradle filosofie." Daarbij hoort ook een vorm van kritische zelfreflectie. Waar sta je als bureau? Welk type opdracht past bij je en welke niet? In het verleden heeft Soda wel gewerkt voor ketenwinkels, maar plaatst daar nu kanttekeningen bij. "Vrijwel alle winkelketens zijn volkomen inwisselbaar geworden, waar ook ter wereld; vliegvelden idem dito. Het uitrollen van een vastomlijnd concept, hoe fraai ook, schept ruimtes die alleen maar naar zichzelf verwijzen. Mede daardoor hechten mensen steeds minder waarde aan hun omgeving. Met verloedering, onvrede en ontheemdheid als gevolg."

In de afgelopen jaren zijn ze toegegroeid naar een veel inhoudelijker wijze van ontwerpen. Niet geleid door de wetten van de commercie, niet voortgedreven door de trends van de consumptiemaatschappij. Soda volgt stap voor stap het traject van de 'betrokken architectuur', met meer aandacht voor duurzaamheid. Of het nu gaat om de ecologische, visuele of de emotionele variant daarvan. **π**

www.soda.nl